offer verzegeld". Men kan exegetisch hierover disputeeren; maar dogmatisch geeft het nog al te denken en dan in bemoedigenden zin. Minder aanmoedigend is de opmerking, dat het woord „drinkt allen daaruit" (vs 28) „den dieperen (!) zin krijgt van een uitnoodiging (!) de garantie der zondenvergeving aan te nemen". Daar kan alles en nog wat in en buiten liggen. Maar als het strikt gelezen wordt heb ik bezwaren.

Overigens is ook dit gedeelte van belang door dat het de bergrede bevat. Schrijver's opvatting daarvan neergelegd in zijn dissertatie, schijnt ons de voorkeur te verdienen boven die van dr F. W. Grosheide.

Saamvattend constateer ik van heel het werk over het N.T.:

a) er zijn op critieke punten bezwaren, en dan voornamelijk wegens machteloosheid — de auteurs voelen zich niet vrij;

b) er is anderzijds wel degelijk gerekend met de productie van de in 1944 door de synode weggezonden groep, en hun met de gangbare meeningen vergeleken betere inzicht komt herhaaldelijk wel den goeden verstaander althans repressief tot uiting;

c) op vele plaatsen een loffelijke reserve;

d) het geheel valt dus mee.

We kunnen dus — mits men maar critisch vermogen heeft — de uitgave wel aanbevelen, al willen we hier wel openlijk den wensch uitspreken, dat onze exegeten in overleg met anderen ook eens aan de mogelijkheid van zulk werk gaan denken, ook ter versterking en bewaring van de dogmatische winst der laatste jaren van strijd.

K. S.

Naar aanleiding van „Grootegast", III

We wilden ons juist zetten tot het schrijven van ons vervolgartikel, toen we van den Kerkeraad van Grootegast ter informatie ontvingen een afschrift van enkele stukken, van dien Kerkeraad, gericht tot den Kerkeraad der Chr. Geref. Kerk van Lutjegast en dien van Kornhorn en anderzijds van den Raad van Lutjegast (annex Kornhorn) aan den Raad van Grootegast. De Kerkeraad gaf ons verlof gebruik te maken van deze afschriften, indien het dienen kan om het kerkvolk de juiste houding te doen vinden ten aanzien van den gang van zaken in betrekking tot het kortstondig contact met die Chr. Geref. Kerken, met welke een samenspreking gaande is.

We ontvingen dan:

1. Schrijven Geref. Kerk aan Chr. Geref. Kerk te Lutjegast d.d. 23 Maart 1949;
2. Schrijven Geref. Kerk aan Chr. Geref. Kerk te Korhorn d.d. 25 Maart 1949;
3. Schrijven Chr. Geref. Kerk van Lutjegast aan Geref. Kerk van Grootegast, d.d. 28 Maart 1949.

Hier volgen de afschriften:

Geref. Kerk
Grootegast.

Grootegast, 23 Maart 1949.

Aan den Raad der Chr. Geref. Kerk te LUTJEGAST.

Eerwaarde Heren en Broeders,

Den Praeses van onzen Raad kwam gisteren onder ogen een artikel in „De Wekker" d.d. 11 Maart '49, dat als titel droeg: „Het juiste standpunt".

In dat artikel wordt verklaard: „De kerkeraad van Lutjegast zond mij het volgende" en dan komt daar een stuk, dat we ook gezien hebben in „Kerknieuws" d.d. 12 Maart '49, waaruit we mogen concluderen, dat U dat stuk aan heel de landelijke pers hebt willen doorgeven.

Onbekend met den auteur van dat betreffende stuk, hebben de kerkvisitatoren het als hun roeping geacht op dat stuk een nodige rectificatie te geven. Die nodige rectificatie kunt U vinden in de „Groninger Kerkbode" d.d. 20 Maart '49 en in „Geref. Gezinsblad" eveneens van dien datum (door ons blad uit Gron. Kb. dadelijk overgenomen, K. S.). Ook zij werden in Uw stuk met name genoemd als te hebben geholpen bij de „ingrijpende maatregelen, genomen door de Geref. Kerk ond. art. 31 te Grootegast-Lutjegast".

Onze Raad wil het u niet verhelen, hoezeer het hem spijt, dat U zo gehandeld hebt. Het is niet ten onrechte geweest wat we uitspraken in ons schrijven aan U d.d. 9 Maart '49. „Wij menen, dat Uw Raad in dezen wel wat minder snel had moeten handelen". U neemt die broeders en zusters in Uw Kerkgemeenschap op „zonder eerst ook bij onzen Raad nadere informaties te hebben ingewonnen omtrent de eigenlijke reden waarom zij kerkelijk dakloos geworden waren". U zendt een bericht de wereld in, wat er helemaal naast is, immers de conclusies der kerkvisitatoren bij de derde samenspreking worden daarin aangegeven, als waren het de conclusies der tweede samenspreking.

Onze Raad betreurt het, dat U niet bent ingegaan op ons schrijven d.d. 21 Febr. '49, waarin U als het ware bent uitgenodigd om nadere informaties ten onzent in te winnen. U hebt die uitnodiging niet nodig geacht, zo moeten wij concluderen. Wij zien vandaag de gevolgen daarvan. Kerkelijk Nederland in de war gebracht door dit onjuiste artikel van Uw hand. De samenspreking tussen beide Kerken in gevaar gebracht.

Onze Raad vraagt U bij dezen of ge bereid zijt dit bewuste artikel in te trekken als onjuist. En daarvan dan mededeling te doen aan den Hoofdredacteur van „De Wekker" en aan den Redacteur van „Kerknieuws".

Onze Raad zag gaarne deze vraag beantwoord vóór Vrijdagavond a.s.

Met heilbede en broedergroet,

namens den Raad der Geref. Kerk

w.g. Th. Hoff, Praeses.
w.g. J. L. Niemeyer, Scriba.

Geref. Kerk
Grootegast.

Grootegast, 25 Maart 1949.

Aan den Raad der Chr. Geref. Kerk te KORNHORN.

Weleerwaarde en Eerwaarde Heren en Broeders,

Bij dezen willen wij U op de hoogte brengen van het door onzen Raad aan dien van de Chr. Geref. Kerk van Lutjegast gerichte schrijven d.d. 23 Maart j.l.

Op ons verzoek om vóór Vrijdagavond ons te antwoorden of de Raad bereid was het betreffende stuk, dat aan „De Wekker" (en naar alle waarschijnlijkheid ook aan „Kerknieuws") toegezonden werd, in te trekken als onjuist, is tot hedenavond geen antwoord binnengekomen.

Als genabuurde Kerkeraad van dien van Lutjegast moge U daarvan in kennis worden gesteld, opdat U tezamen met Uw Praeses, welke naar wij menen van de Kerk van Lutjegast consulent is, zoudt kunnen spreken met den Kerkeraad van Lutjegast, opdat zo de waarheid ten spoedigste worde gediend.

Wij menen dat U een taak heeft in dezen uit hoofde van de gemeenschap der heiligen en krachtens het kerkverband.

En wij wenden ons temeer daarom tot U, daar door dit in de pers opgenomen artikel de samenspreking tussen Chr. Geref. en Geref. in het Westerkwartier belemmerd wordt.

Onze Raad zal n.l. niet spontaan kunnen gaan samenspreken met Uw Raad en dien van Lutjegast, zolang dat stuk daar nog ligt.

Wij hopen zeer, dat U alles zult willen doen om tot elkander te komen en niet van elkander verwijderd te worden.

Met heilbede en broedergroet,

Namens den Raad der Geref. Kerk van Grootegast,

w.g. Th. Hoff, Praeses.
w.g. J. L. Niemeyer, Scriba.

P.S. Wij zenden hierbij het Geref. Gezinsblad d.d. 19 Maart waarin „Een nodige rectificatie".

Chr. Geref. Kerk
te Lutjegast.

Lutjegast 28-3-'49.

Aan de Raad der Geref. Kerk (art. 31 K.O.)
te GROOTEGAST.

Weleerw. en Eerw. heren en Brs.

Nog éénmaal een antwoord op Uw diverse missives aan onze Raad gezonden, welke naar ons oordeel deels juist, maar ook voor een deel onjuist van inhoud zijn.

Het lust ons niet, ze alle punt voor punt na te gaan, doch slechts enkele opmerkingen in het algemeen.

Het stuk dat U las over het „Conflict enz." is in nauwe samenwerking tussen onze Raad en de uitgetreden Brs. en Zs. tot stand gekomen, omdat openbaarheid hiervan o.i.z. plicht was.

Aan Uw verzoek (ultimatum?) tot herroeping hiervan kán door ons reeds niet worden voldaan, gezien de korte spanne tijds ons daarvoor gegeven.

Evenmin zijn wij daartoe bereid, omdat het in grote trekken juist en de feiten door heren kerkvisitatoren practisch alle worden erkend.

Nadere bewijzen zullen alsnog wel worden gegeven, indien opname in de pers zal plaats vinden.

Of U daardoor zal worden verblijd is een andere vraag.

Uw beweren dat heel de Geref. Kerk (art. 31) van oordeel is, dat er slechts „één wâre Kerk is" enz., wordt reeds weersproken door Uw eigen predikanten, b.v. Ds B. A. Bos („De Roeper") en Ds Melma („Eenigheid des Geloofs")!

Bovendien uit meerdere correspondentie met andere Geref. (art. 31) door ons ontvangen.

— Aangaande nadere „Samensprekingen" het volgende: Meerdere malen heeft onze Raad ernstige pogingen aangewend om een inleider te krijgen over het afgesproken onderwerp: „De prediking".

Echter al deze pogingen zijn tenslotte niet gelukt. Inmiddels namen wij kennis ook van hetgeen in de pers der Geref. (art. 31) werd geschreven en door anderen gezegd, o.a. van de Chr. Geref. Kerk.

Hierdoor werd tenslotte het nut van verdere samensprekingen door ons in twijfel getrokken.

Op onze gecombineerde vergadering der Kerkeraden van Kornhorn en Lutjegast, is dan ook j.l. met algemene stemmen het volgende besloten:

Constaterende, met leedwezen, dat door de Geref. (art. 31) in 't Zuidelijke Westerkwartier, door woord en daad, de basis, waarop verdere samensprekingen nog zouden kunnen worden gehouden, is weg genomen, geen verdere pogingen diensaangaande meer aan te wenden,

Aan onze Raad werd opgedragen U daarvan kennis te geven, aan welke opdracht wij bij dezen voldoen.

Tenslotte bevelen wij U aan te lezen wat Prof. J. J. v. d. Schuit in „De Wekker" van j.l. onder Correspondentie schrijft, waarmede onze Raad het eens is.

„J. V. te Den Haag..... (volgt het daar geschrevene letterlijk overgenomen)".

Met vr. br. groeten,

Namens de Kerkeraad der Chr. Geref. Kerk te Lutjegast.

(w. g.) F. A. HAZENBERG, Voors.

Tot zoover de ons gezonden stukken. Onze opmerkingen hopen we na dezen te vervolgen. Jammer, dat, waar **op verzoek der Chr. Geref. deputaten zelf** de officieele correspondentie met onze deputaten nog niet publiek gemaakt wordt, men tegelijkertijd langs officieuze kanalen alvast dergelijke publicaties van Chr. Geref. zijde in zee zendt, die wel geruchten helpen doorsijpelen, maar geen zoden aan den dijk zetten.

K. S.

ZENDING EN EVANGELISATIE

Vriendschap met de wereld, vijandschap tegen God (Jac. 4 : 4a) I

Maart 1946:

De generale synode der Ned. Herv. Kerk doet een herderlijk schrijven uitgaan, waarin zij verklaart, dat t.a.v. de indische kwestie rechtlijnig denken uitgesloten is. In een tijd, waarin naar Gods bestel de functie van de overheid opgeschort schijnt, kan een natie, die het wettig gezag had, geroepen zijn om voor de eischen van het volk te wijken en krachtdadig mee te werken aan de nieuwe vormgeving van het leven der zich tot vrijheid verheffende volkeren.

April 1946:

Ds H. van den Brink, miss. predikant van Makassar, publiceert een brochure: Een Eisch van Recht, waarin prof. dr J. H. Bavinck een inleidend woord schreef. Deze brochure wordt allen gereformeerden predikanten gratis toegezonden; de kosten hiervan werden bijeen gebracht door enkele „Zendingspredikanten". In deze brochure wordt betoogd, dat Azië ontwaakt en dat de zending zich thans ten aanzien van wat er in het oosten leeft niet als geheelonthouder mag gedragen. Voorts wordt het pleit gevoerd voor de zelfbeschikking van Indonesië. Wat in Indië aan den gang is, moet vergeleken worden, niet met de fransche revolutie, maar met de amerikaansche vrijheidsoorlog en de belgische opstand in 1830. (Tijdens den oorlog was er geen continuiteit van het Ned. gezag.)

„Zo wie zijn leven zal willen verliezen, die zal het behouden", wordt door ds v. d. Brink van toepassing geacht op het voldoen van de gerechtvaardigde verlangens der indonesiërs. Sjahrir, dien ds v. d. Brink citeert, is volgens hem een figuur, waar we God voor moeten danken.

Veertien werkers in de zending verklaren in te stemmen met het boekje van ds v. d. Brink; o.a. dr F. L. Bakker, Djocja en ds H. A. Wiersinga, Leiden.

(Ds W. W. Meynen, Dordrecht, beval de lezing van deze brochure van harte aan in een kerkbode van 22 Juni 1946.

Prof. dr J. H. Bavinck publiceerde na de verschijning van de brochure van ds v. d. Brink mede namens „enkele zendingsmenschen" een verklaring, die poogde enkele misverstanden weg te nemen. Doch „met de algemeene strekking van het betoog van ds Van den Brink" werd allereerst volle instemming betuigd).

11 Sept. 1946:

De generale synode van de gebonden geref. kerken besluit toe te treden tot den Ned. Zendingsraad, gezien de huidige wereldomstandigheden.

De Nederlandsche Zendingsraad is aangesloten bij den Internationalen Zendingsraad. Veel modernen en pacifisten werken hieraan mede.

19—24 Mei 1947:

Samenspreking in de Kwitangkerk te Batavia tusschen de delegatie van de kerken in Indonesië, liggende in het gebied van den javaanschen raad van kerken EN de delegatie van de kerken in Nederland (n.l. de Ned. Hervormde Kerk en de Gereformeerde Kerken in Nederland). De conclusies van deze samenspreking worden door de nederlandsche delegatie namens de buitenlandsche kerken onderteekend.

20 Juni 1947:

Ds H. A. Wiersinga doet op de voortgezette synode te Zwolle van de gebonden geref. kerken „mededeeling van een schrijven van een „comité van ontvangst" van een delegatie van afgevaardigden van protestantsche kerken en jeugdorganisaties in Indonesië op doorreis naar de oecumenische conferentie van christelijke jeugd te Oslo, hetwelk verzoekt twee vertegenwoordigers van de synode af te vaardigen naar een weekend, waar deze afgevaardigden contact zullen hebben met kerk en protestantsche jeugd in ons land.....

De synode besluit AAN DIT VERZOEK TE VOLDOEN; de vertegenwoordiging wordt overgelaten aan de deputaten der generale synode voor de zending" (acta art. 83).

(Eenige dagen later verscheen in de bladen een foto van deze delegatie, die ontvangen werd op een zendingscentrum; ds H. A. Wiersinga was er ook bij).

22 Juli—1 Aug. 1947:

Tweede Wereldconferentie der Christelijke Jeugd te Oslo. Tijdens het begin dezer conferentie vangt de eerste politioneele actie in Indië aan. Tijdens een openingszitting van de conferentie zegt daarom de nederlander dr W. A. Visser 't Hooft: „Ik gevoel ten diepste den last der schuld, die op mijn land rust voor de verschrikkelijke gebeurtenissen welke op dit huidige oogenblik, dat wij te zamen vergaderen, plaats vinden". Ook de nederlandsche delegatie belijdt schuld inzake den oorlog tusschen Ne-